

Konferencia EAZA 2002 v Barcelone

Priznám sa, že túto konferenciu som očakával s istým napätím a zvedavosťou. Zaujímalo ma, či sa podarí organizátorom preskočiť vysoko nasadenú latku z Prahy. Podujatie začínalo 17. a trvalo až do 22. septembra 2002. Uskutočnilo sa na pôde barcelonskej univerzity Pompeu Fabra, ktorá bola pochopiteľne vybraná preto, lebo leží len pár metrov od hlavného vchodu do zoo. Patrične tomu zodpovedali aj konferenčné priestory. Iba spomínať sme mohli na útulné a kultivované hotelové priestory z vlaňajška. Namiesto nich sme blúdili v rozľahlých, prázdnych a neútulných chodbách so študentsky strohými učebňami, v ktorých bola mizerná akustika a človek v zadnej lavici nepočul vôbec nič. Posterová sekcia a konferenčné recepcie sa diali na veľkej chodbe, prakticky bez možnosti sadnúť si, či nájsť dôstojné miesto na posedenie a debatu. Ľudia museli postávať, opierať sa o zábradlie a len tí rýchlejší mali šťastie sedieť na okrajovom múriku. K obedom v študentskej kantíne spolu so študentami v jednom rade, ani niet čo dodať. A to nebudem hovoriť o úrovni toaliet či avizovaných vzdialenostiach hotelov od miesta konania konferencie.

Plenárne rokovanie a slávnostné otvorenie konferencie začalo s pompou ako má byť, hoci prostredie trochu nahlodávalo z celkového dojmu. Zahajovali: primátor mesta Barcelona Joan Clos; prezident EAZA Miklós Persányi; výkonný riaditeľ Zoo Barcelona: Esteve Tomas a Ed Mc Allister za WAZA. Pán prezident Persányi skonštatoval, že v účasti na EAZA konferencii padol vlaňajší rekord a tentokrát sa zaregistrovalo 515 účastníkov. Pozorným štúdiom zoznamu delegátov som zistil, že desiatky ľudí nemajú s činnosťou zoologických záhrad nič spoločné a že sú to prevažne prizvaní hostia z rôznych miestnych organizácií, združení a ministerstiev. Ako logo konferencie si organizátori prepožičali podobizeň Gáudiho pestrofarebného mloka, ktorý ako reálna skulptúra zdobí Barcelonu. Boli podané správy exekutívy EAZA: najprv Koen Brouwer hovoril o tom, kam sa prelievali peniaze v poslednom roku (okrem iného spomenul 75,000 Euro, ktoré poskytli na činnosť rezervácie Dja v Senegale či do projektu v spolupráci s nemeckou Berggorilla Direkthilfe). Pripomenula sa kampaň Bushmeat - v nej sa podarilo zozbierať pekných 1.9 milióna podpisov. Po nej sa informovalo o zozbieraných 100,000 Euro v kampani Dažďový les (do nej prispelo asi tak 100 zoo, samozrejme tých solventnejších). V novej Tiger kampani si EAZA vytýčila cieľ zozbierať 250,000 Euro. V dobrom úmysle si posťažoval na 134 nových žiadostí o členstvo, v rámci ktorých screening prebehol len u

25. Pán Brouwer ďalej referoval o ceste po Krymskom regióne na Ukrajine. Pracovníci exekutívy si urobili výlet do Jalty, Odessy, Sevastopolu a dozvedeli sa, že jestvuje Ukrajinská asociácia zoo a akvárií. A že nabudúce to bude Balkán, kam sa pôjdu trochu poobzerať. Poučili nás., že na internetovskej stránke EAZA je v členskej oblasti možné doklikať sa k chovateľským smerniciam a že známy Available and Wanted List už vychádza 8 a pol roka, čo však nie je dôvod na zrušenie jeho papierovej formy. V novom elektronickom formáte je zatiaľ prekonvertovaných iba 90 členských zoo. Boli vyhlásené nové ESBčka: feneč, kynkažu, rys ostrovid a sob lesný. Doteraz je zavedených 40 TAGov, 138 EEP a 94 ESB.

Bart Hiddinga smutne skonštatoval, že projekt EAZA in situ Conservation Database dopadol neúspešne, inými slovami z 283 členských inštitúcií sa s dodaným CDčkom vytrápiť iba 14. Záverečné objavné slová tvorcov vypovedali o mnohom: "It is not easy to use it!". Za ISIS podal report Paul Scobie, ktorého však skoro nik nemohol rozumieť, pretože sa príliš odľahoval od mikrofónu a furt sa díval kamsi nabok. Prvým skutočne poučným príspevkom bol prejav Bengta Holsta o zmysle CBSG v Európe. Zaznamenal som si Holstovu definíciu, ktorá mi konečne vniesla do veci viac svetla. Podľa nej hlavnými úlohami tejto komisie je vyvíjať, testovať a aplikovať vedecky podložené metódy do ex situ a in situ druhového manažmentu; produkovať realistické odporúčania a budovať regionálne siete CBSG. Pán Nijboer predviedol nové CD ZOOTRITION, ktorá je alfou a omegou pre všetkých PC zdatných výživárov (okrem iného obsahuje databázu nutričných nárokov a emailové fórum). Všetko veľmi užitočné vecičky. Ďalej bola tak trochu nepochopiteľne zaradená čisto primatologická a úzko zameraná prednáška Christophu Schwitzera, mimochodom na mimoriadne vysokej odbornej úrovni, o dlhodobom vývoji v kolónii tamarínov pinčích aj s implikáciami pre ex situ manažment. Už viac ako 20 rokov sa sleduje v primatologickom centre v Gottingene veľká kolónia týchto známych opičiek. Zistila sa u nej 42% mortalita mláďat, najvyššia v prvom až siedmom dni, vo vyššej generácii klesá. Pri F1 je to 35% a pri F2 18%. Zaujímavý je trend rodenia dvojčiek (60%) a trojičiek (22,6%). Z vyššou generáciou stúpa vo vrhu počet tripletov.

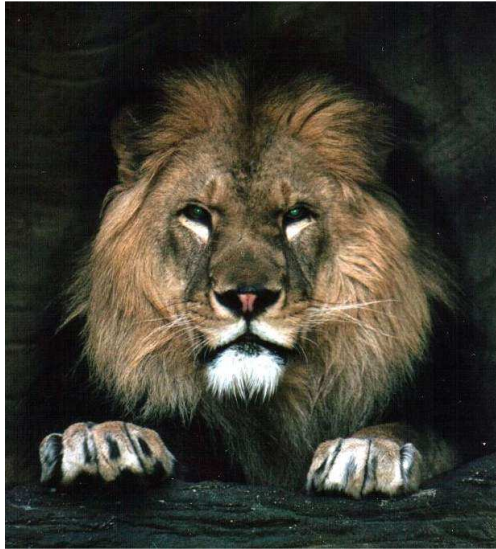

Asi jedna z najhodnotnejších prednášok bola prednesená pánom Bertom de Boerom, ktorý sa otvorene zamyslel a predložil svoje úvahy o histórii EAZy. Spomínal začiatky tejto konferencie v 80-tych rokoch. Pyšne bilancoval, že EAZA je najväčšia zoo asociácia na svete. Previedol aj exkurz do historických reálií vzniku a formovania EEP a TAGov. Doterajšie jestvovanie rozčlenil na tri obdobia. Prvé - iníciaálne, kedy fungovalo tak 20-30 inštitúcií, druhé - asi tak od 10. ročníka kedy bolo 112 členov až po posledné roky, kedy registrujeme 283 členov. Rovnako pozitívnym ukazovateľom je nárast účastníkov výročných konferencií, ktorý vyvrcholil rekordnou účasťou 515 delegátov v Barcelone. Padli aj slová sťažností, najmä na hlavy koordinátorov; apeloval však na fakt, že EAZA nikdy nechcela a nechce byť akýmsi policajtom a že hlavným motorom a zárukou funkčnosti bolo, je a vždy bude motivovanie a presvedčanie. Nič menej, nič viac. Nečlenstvo v jednom EEP a členstvo v povedzme ďalších 20 programoch nemôže byť dôvodom na vylúčenie zoo z asociácie. Bude naďalej potrebné venovať väčšiu pozornosť plánovaniu regionálnych kolekcíí. Stále trvá požiadavka rozširovať počet programov EEP, pričom v hľadaní zodpovednej formy riešenia máme stále čo doháňať. Podotkol, že len v tretine členských zoo pracujú EEP koordinátori, v čom vidí veľkú šancu a potenciál do budúcnosti. Pán de Boer vidí najväčšiu motiváciu do našej práce v orientácii všetkého úsilia na in situ ochranu a maximálne možné prepojenie do medzinárodnej siete projektov.

Druhý deň sa na plenárnom zasadnutí téma točila okolo Južnej Ameriky. Najprv Bengt Holst podrobne referoval o výsledkoch kampane EAZA Rainforest. Najviac sa adoptovalo koridorov (90 členských zoo), iba 3 členovia si zakúpili pôdu, najviac prispel Bristol (22.600 Euro). Smutnou správou bolo oznámenie o nedávnom požari v rezervácii levíkov zlatých (*Leontopithecus rosalia*) v Poco das Antas. Údajne vyhorelo 20% územia. Za ním vystúpil vzácny hosť z Brazílie, pani Fabiana Prado, ktorú mnohí u nás mohli spoznať na televíznych staniciach (Animal Planet, Discovery). Fabiana sa venuje výskumu v parku Superaçu - mieste objavu a výskytu levíka čiernotváreho (*Leontopithecus caissara*). Jej reč z portugalčiny prekladal nám už známy Claudio Padua (bol v Prahe vlani, tiež vystupuje v televíznych dokumentoch - on ale skúma levíka čierneho (*Leontopithecus chrysopygus*)). Pani Prado sa špecializuje na otázku sociálnej zodpovednosti v ochrane prírody. Ináč povedané hľadá riešenia ako zintegrovat' miestne komunity do ochrany tak, aby samé pociťovali profit. A tak sme sledovali dokument o jej práci, o tom ako miestne Indiánky šijú bábiky v podobe levíkov a zarábajú peniaze, čím získava ochranárstvo v ich očiach dôležitú a prepotrebnú vážnosť. Ďalším ešte významnejším hosťom konferencie bol samotný Anthony Rylands, nižší chlapík s ostrými rysmi a zlatými manžetovými gombíkmi, ktorý zastupoval najvyššie medzinárodné organizácie (Conservation International, Washington, D.C.). Okrem fundovanej prednášky o brazílskych projektoch, predovšetkým v štátoch Bahia predstavil aj svoju čerstvú knihu Lion Tamarins. Biology and Conservation. Claudio Padua pokračoval vo vysokej úrovni prednesov, mal peknú prezentáciu a rozprával o pokračujúcej práci na zastavovaní deforestácie a plánoch ďalších koridorov pri ochrane atlantických lesov. Spomínal známe súkromné územie Fazienda Caratinga, kde úspešne prežíva vážne ohrozený najväčší juhoamerický primát pavučiak muriki (*Brachyteles arachnoides*). Úžasne pozitívne boli správy o tom, ako si miestni farmári čoraz viac oceňujú prítomnosť vzácných levíkov, považujú ich za klenoty a objekt vzájomného obdivu. To, že majú možnosť pochváliť sa pred susedom tým, že práve na jeho ranči žijú levíky zlaté, je veľmi dobrou zárukou ich bezpečnej existencie. Premietal dve videá: najprv o parku Morro de Diabo a druhé v portugalčine o Superaçu (Claudio pohotovo prekladal). Ústredným mottom jeho práce je pravdu hovoriaci výrok: "Ochranu prírody nemožno robiť bez srdca".

Medzitým prebiehali rokovania paralelných sekcií alebo odznali menej zaujímavé príspevky. Samozrejme nebolo možné zúčastniť sa na všetkých a tak sa davy po informáciách hladných

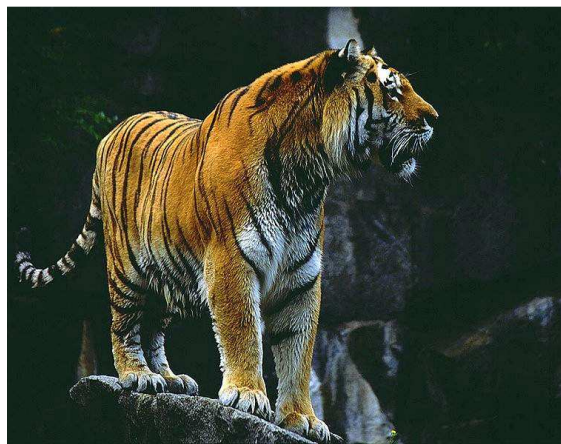
zoológov rozprúdili po prednáškových miestnostiach. Za moju osobu môžem zreferovať iba tie zasadnutia TAGov, ktorých som sa osobne zúčastnil.

FELID TAG

Tento TAG viedli tradične Sarah Christie a Sean McKeown. Oceniteľné bolo, že sa pripravili ako sa patrí (to rozhodne nemožno povedať o iných koordinátoroch) a na úvod sme obdržali papierovú agendu z programom zasadnutia. To je veľmi cenný detail, pretože napomáha v rýchlejšej orientácii a častokrát umožňuje vysomáriť sa z niektorých anglicky hovorených príspevkov, ktoré sú istým spôsobom ignorantské k poslucháčom z neanglicky hovoriacich krajín. Po úvodných povinných správach sa slova ujal reprezentant domácej krajiny Inigo Sanchez, ktorý sa zaoberá veľmi vzácnym rysom španielskym. Dozvedeli sme sa čo je nové v realizácii projektu záchranu tejto najvzácnejšej európskej mačkovitej šelmy. Alarmujúce boli dlhšie stavy týchto rysov v jednotlivých lokalitách výskytu (napr. Doñana má hlásených 30, Andujar 19, a podobne). Vskutku zlomkovité a hlavne izolované populácie nie sú najistejšou zárukou prežitia druhu. Za podpory španielskeho ministerstva sa prvýkrát pristúpilo k chovnému programu. Boli hlásené prvé odchovy v zajatí, konkrétne Zoo Jerez sa mohla pochváliť samičkou Esperanza, neskôr sa narodili aj Sali a Aura. Alex Sliwa z Wuppertalu predstavil svoje nové CD zaoberajúce sa propagovaním chovu mačky čiernonohej. Ohlas však dozaista nebude masový. Krátka dĺžka života a vysoké nároky odradia väčšinu potenciálnych záujemcov. Sean McKeown uvažoval nad súčasným stavom v kolekciách felidov. Iba 30% tvoria malé mačky a zvyšnými 70% sú zastúpené veľké mačky. Zaujímavý príspevok mal Tom de Jongh, ktorý sa zaoberá problematikou afrických levov. Najprv sa pochválil

holandským projektom výskumu levov v Ugande, na ktorom participujú. Zalamentoval nad známou skutočnosťou, že veľká väčšina "levov záhradných" nemá známy pôvod. Jediná cesta sa javí chov čistých línií s preukázaným pôvodom. Ako príklad sa uvádzala tzv. angolská subspecies. Conrad Enseñat samozrejme podporil rozšírenie chovateľskej základne angolákov v Európe. Zatiaľ je v eurozoo asi 20 prekázateľných angolákov (tri sme videli aj v Barcelone). Hrozbou sú správy o rozvinutej obchodnej sieti s levmi v Severnej Afrike, ktorých pôvod nikto nepozná. A aj preto mám pochybnosť či všetky v Európe chované tzv. berberské levy dovezené zo Severnej Afriky naozaj majú severoafrický pôvod. Aby prekonalí tieto večné a nesmierne domotané levie témy, vymysleli importovať levy do zoo zo známych miest a teda so známymi subspeciálnymi zaradeniami. Druhou stranou mince je validita tej či onej formy. Viacerí experti sa nemôžu napríklad dohodnúť na tom, čo za levy žijú vlastne v južnej Afrike. Keňská populácia sa im pozdávala ako vyhranená, no žiadosť o povolenie na vývoz čo len jedného jedinca im striktne zamietli. Záverom konštatoval pán Jongh, že sa asi budeme zaoberať hybridnými záhradnými levmi ešte dosť dlho. Hlavná téma - kampaň Tiger sa podrobnejšie rozoberala na osobitnej prednáške na plenárnom zasadnutí.

PROSIMIAN TAG

TAG pre poloopice viedol Achim Winkler z Duisburgu. Posťažoval si na problémy pri naväzovaní kontaktov z americkými zoológickými záhradami. O členstvo v našej spoločnosti prejavili veľký záujem juhoafrické záhrady. Simone de Vries poreferovala zľahka hrdotne o malých druhoch lemurov (Mirza, Microcebus). Známy maki myšovitý (Microcebus murinus) nie je v zoo moc rozšírený, no napríklad len vo francúzskych výskumných ústavoch ich je na stovky. Julie Meunier z parížskej zoo predniesla svoju reč opäť neveriteľne ticho, ostýchavo a so silným francúzskym akcentom. Našťastie si pripravila fólie. J. M. Lernoold naznačil možnosť opisu

nového druhu lemura sivého, ktorého bude treba asi oddeliť od druhu *Haplemur griseus*. Z ostatných príspevkov bol najzaujímavejší prejav sympatickej pani Claude-Anne Gauthierovej z Paríža. Prednáška s názvom Taloha Hono... (čo sa dá preložiť ako Once Upon a Time čiže Za oných čias, Kedysi na divokom nie Západe ale na Madagaskare) bola spojená s premietaním diapozitívov. Príkladná prednáška o príkladnom projekte, podaná vkusnou formou a samozrejme s milým šarmom tejto usmievavej Parížanky. Spočiatku sme sa dozvedeli čosi o histórii chovu sífák v parížskej zoo. Začali roku 1987, konkrétne s formou *Propithecus verreauxi coronatus* z polostrova Antrema. Uvideli sme zábery habitatov tohto lemura. Diverzita je tu ohromná, nájdú sa tu suché lesy, savany a mangrovy. Novinkou je objavenie časti populácie sífák žijúcej výhradne v mangrovových porastoch, kde žijú spoločne s druhmi *Lemur fulvus rufus* a *Lemur mongoz*. Miestni obyvatelia, Sakalávovia, to sú presne tí, s ktorými mal čo to dočinenia Móric Beňovský, madagaskarský kráľ slovenského pôvodu, považujú tieto lemury za svojich predkov. Pani Gauthierová predstavila celý tzv. Pilotný biokultúrny projekt Mahajanga, kde na asi 2000 hektároch lesa vyhlásili prísnu ochranu, postavili lesnú stanicu a nad tým všetkým prebrala gesciu parížska zoo. Niet hádam ukázkovejšieho príkladu priamej in situ práce zoologickej záhrady na záchrane ohrozených. Zmienka padla aj o novom chovnom zariadení sífák v Paríži, ktorému dali priliehavý názov Sifakière (po našom snád' Sifakárium). Radosť pozerat' a počúvat' ako sa niekde dá robiť čosi príčinnivé.

CALLITRICHID TAG

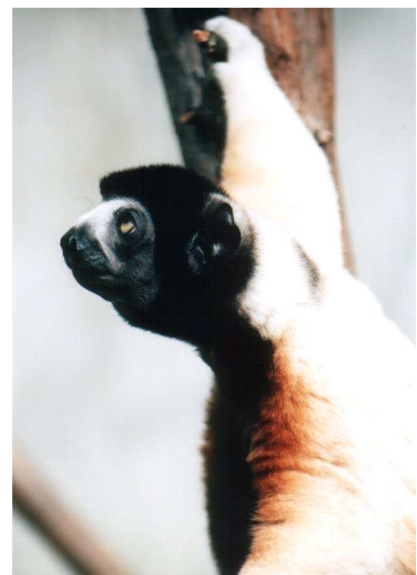
Za zmienku stoja správy o úvahách nad importom *Saguinus leucopus* z Kolumbie, novým poradcom TAGu sa stal Anthony Rylands (asi najčínnejšia a najvýznamnejšia osoba v medzinárodnej ochrane Callitrichidae). Ako editor *Neotropical Primates* hodil do pléna výzvu na prispievanie do ich časopisu. Ostatné reporty Bryana Carolla z Bristolu a Erica Bairaa Ruiva z Lisabonu o stavoch jednotlivých druhov nebudem spomínať. Záujemca vie ako si ich nájsť. Na záver sa účastníci vrhli na pár ponúkaných CD-čiek s elegantne spracovanými smernicami chovu týchto opičiek.

ORANGUTAN EEP

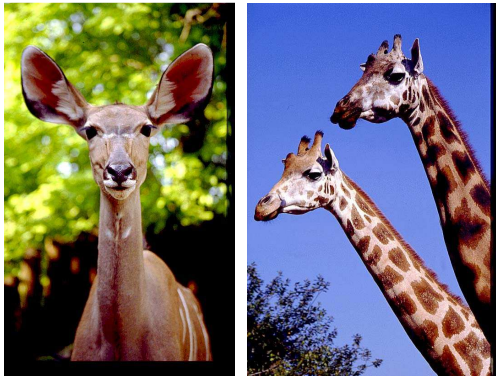
Priateľ Čiech, ako som sa dozvedel vlastne poločech, Clemens Becker z Karlsruhe všetkých pobavil odľahčenejšou prednáškou o ceste za orangutanmi do Indonézie. Predstavil Balikpapan Orangutan Survival Foundation vo Wanarise a Nyaru Meutengu. Navštívil zoologické záhrady v Singapure a v Jakarte. Tam prišiel o drahé tričko Bush Gardens (príliš sa priblížil ku kletke so skonfiškovaným orangutanom). Hovoril o grandióznom projekte reintrodukčnej stanice s kapacitou 300 prijatých orangutanov.

ANTELOPE TAG

Angela Glatston a Frank Rietkerk viedli tento rozsiahly TAG v pomerne svižnom tempe. Aby sa stihlo preletieť to značné množstvo druhov, pozastavilo sa pri každom naozaj len na chvíľu. Na úvod som sa dozvedel, že z IUCN/SSC odstúpil veľmi pracovitý člen Rod East (nevedno z akých príčin). Túto skutočnosť považujem za škodu, pretože kompilačnú a editorskú prácu tohto Novozélandčana dôverne poznám a osobne si myslím, že jeho práca - African Antelope Database 1998 či editovanie Antelope Survey Update je prinajmenšom čosi doteraz neprekonané. Rod mi ju poslal s osobným venovaním a myslím si, že spomínaná databáza je skutočne užitočnou pomôckou na niekoľko rokov. V tomto TAGu sa zviezli aj žirafy - Mark Damen nastínil čosi o novom systéme žiráf. Skutočne sa mi zdá, že sa zrozumníeva, pretože doteraz neprehľadná, nejednotná a nevyhranená klasifikácia poddruhov žiráf nebola tým optimálnym, čo by sme potrebovali. Avizovali zlúčenie foriem peralta a antiquorum, pretože celá subsaharská populácia je viacmenej pôvodne plynulá a bez prirodzených bariér. O fúzii tzv. južných žiráf tj. *camelopardalis angolensis* do jednej by sa už dalo diskutovať oveľa viac, hoci aj tu je plynulosť areálov tiež zjavná a prechod medzi formami je známy. Lesnej žirafe okapi som vyčlenil osobitné miesto v tomto príspevku.

Lutz Plasa sa zmienil o chronickom probléme s nadbytočnými samcami, ktorý sa zdá, že začína naberať celoplošný rozsah a to aj u mnohých iných druhov. Záujem o import prejavuje Južná Afrika, ako vysvitlo ide skôr o lovecké farmy a to asi nebude to správne riešenie problému. Doteraz viacmenej neselektívne tvorenie samčích skupín by malo predchádzať zhodnotenie genetickej kvality jednotlivých samcov. Malý záujem je o aboka, mohol by byť väčší (Nick Lindsay). Výzva padla aj ohľadom čiernej lečve. V neapolskej zoo je veľká skupina skonfiškovaných jedincov. Tento druh sa v

európskych zoo tuším vôbec nechová a určite je najvzácnejší. Možno chovatelia, ktorí si to môžu dovoliť, by mohli pouvažovať. Podobné problémy ako s bongami sú s kudu veľkým, Mark Damen spomínal, že Marwell úplne pozastavil reprodukciu pre nedostatok miesta. Pre oryxa šabl'orohého začal pracovať nový koordinátor - Tanya Gilbert z Marwellu. Preberala sa možnosť odbytu nadpočetných oryxov arabských do Číny. V budúcom roku pcestuje viacero adaxov do Maroka. Otázne zatiaľ zostávajú importy antilop kónských z Ugandy, Zambie a Zimbabwe. V populácii antilopy vranej stále pretrvávajú problém nízkeho počtu zakladateľov. Eric Ruivo moc práce s čiernočelými impalami v európskych chovoch zatiaľ nemá, podobne niektorí ďalší koordinátori. Teresa Algáir zo stanice Almeria rozprávala o ich skutočne veľkom stáde gaziel dorkas saharských (*Gazella dorcas neglecta*) a o tiež solídnej skupine gaziel dama mhorr. Vzniká tam dobrý základ pre možné reintrodukčné projekty. Keďže najviac gaziel džejranov v Európe je v Zoo Karlsruhe, venuje sa im týmto pádom Clemens Becker. Čosi sa šuchlo aj o gazele Przewalského, momentálne sa vie, že vo voľnej prírode zostáva všeho všudy okolo 200 zvierat.

GUENON TAG

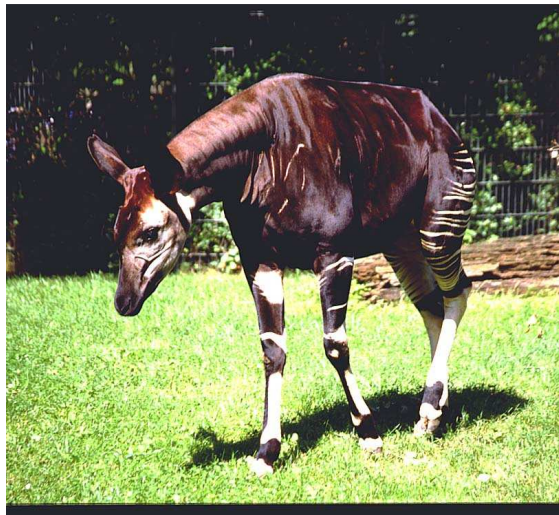
Tento TAG venovaný primátom Starého sveta (s výnimkou ľudoopov) ma hlboko sklamal. Petr Čolas to potvrdí tiež. Po nečakanom odchode Mauvis Gore z Edinburghu sa vedenia ujal nevýrazný Škót nízkeho vraztu s neskutočne

nezrozumiteľným prejavom (meno mi vypadlo). V prípade tohto zasadnutia sa vypuklo prejavil hlboký a ticho skrývaný problém EAZA konferencií. Nielen, že sa dotyčný nástupca vôbec nepripravil, predsa fólie alebo iné prezentácie skutočne pomôžu, navyiac ak v sále traja štyria účastníci debatujú štýlom a spôsobom ako v dajakom pube, pričom reč a forma prejavu je úplne jazykovo uvoľnená, absolútne ignorujúca skutočnosť, že počávajú aj tí, čo nehovoria od narodenia ich hatlaninou. A tí musia riadne naťahovať uši aby stihli registrovať ich rýchlu paľbu, často prehltávanej reči. Viem, že mnohí z týchto ľudí nemajú skúsenosti s rečníctvom, prejavmi pred publikom, nevedia ako si postaviť reč, ako intonovať a meniť hlasitosť. To všetko je v poriadku. Ale prísť nepripravený, čosi tam odšomrat' tak, že ledva rozumejú rodáci, tak to určite dosť frustruje a znepokojuje. Veď celá východná Európa, no i juh (Taliani), či Francúzi radšej všetci unisono mlčia, veď predsa sa nepatrí priznávať si svoje nespôsobilosti. Nikto nechce aby anglicky hovoriaci účastníci ovládali iné jazyky, na to sú moc pohodlní a nafučaní. Čo ale chceme, a určite by ma podporili viacerí, by bolo trochu viac ohľadu a rešpektovania skutočnosti, že v pléne je medzinárodné publikum. Prispôbiť svoj prejav tejto okolnosti, vyslovovať a pomenovávať veci jasne, zreteľne a hlavne zrozumiteľne. Keď niekto nie je dobrý rečník, OK, nech si pripraví prezentáciu, a tak vykoriguje svoju nazvime to nedokonalosť (nie neschopnosť). Toto je určite cesta k neustálemu vylepšovaniu imidžu európskeho princípu (aj v EAZE). Idea Európanstva sa bude ešte veľmi dlho zakoreňovať do skostnatelých predstáv Západoeurópanov. Možno by pomohla spoločná petícia, apel na vedenie EAZY, kde by sa striktne požadovala dôkladná a seriózná príprava. Veď preboha ide o medzinárodné fórum a nie akési krčmové diskusie! Rovnako by sa mohlo viac diskutovať na zmyslupnejšie témy ako sa často robí. Prinášať štatistiky, tabuľkové prehľady s číslami, to nemá cenu. V dnešnej dobe stačí členom komisie rozoslať email a tí si to pozrú doma. Nie vždy sa hovorí o tom, čo naozaj problémom je alebo je potrebné pomenovať. A nikto mi nezaprie istú záujmovú, regionálnu roztrieštenosť medzi členmi EAZA. Vznikajú záhrady prvej línie, záhrady druhej línie, atď. Niekedy akoby neexistoval dostatok pochopenia, že povedzme menšie či ekonomicky menej zdatné záhrady môžu mať naozaj problémy s tým, čo je inde samozrejmosťou. Dosť bolo úvah. Ešte dokončím informáciu o TAGu. Padla požiadavka na potrebu 1-2 inštitúcií, ktoré by mohli začať s chovom mačiakov diana Rolowayových. Kritizoval sa prístup amerických záhrad, kde platí o nich veta: "Ak niečo potrebujú, tak kooperujú". Teresa Abello podala heroický výkon, pretože priskákala na konferenciu o barlách (zlomená noha) a typicky

svojsky rázne podala prehľad o mangabejoch v európskych chovoch.

DEER TAG

Zasadnutie viedli Klaus Rudloff a Ulrich Schurer. Okrem bežných správ o stavoch jednotlivých jeleňov stojí za zmienku prísevek Wigfrieda Czernaya, ktorý prítomných oboznámil so systematickou rodu *Mazama* a premietol zriedkavé snímky aj takých druhov ako *Mazama pandora* či *Mazama bororo*). Schurer a Sliwa, obaja z Wuppertalu, predniesli referát o populačnej analýze Puđu puđa. Maximálny vek v priemere dosahoval u samíc len 3,1 - 3,8 rokov, u samcov 3,2-3,9 rokov (rekordný záznam bol 15,8 rokov). Úmrtnosť mláďat dosahuje 26%. Leif Blomqvist hovoril o tom, ako musia chrániť reintrodukované soby lesné pred domácimi sobmi. Axisom baveánskym sa zaoberal Radoslaw Ratajszczak z Poznane. Problémom je i nejasný pôvod *Cervus albirostris* v európskych chovoch.

ZLATÝ KLINEC KONFERENCIE: OKAPI EEP (pochopiteľne len verejná časť)

Veľa som počul o osobitosti komisie Okapi EEP. Množstvo kontroverzných informácií, nejasností či otáznikov. Osobne ma tento druh mimoriadne zaujíma, vediac o tom, že táto komisia býva pre verejnosť tj. ľudí z ostatných zoo neprístupná, ani som neplánoval zúčastniť sa večerného TAGu. Aspoň podľa pôvodného programu. Síce nechápem celkom prečo sa niektoré skupiny zatajujú, no osobne si myslím, že aj v tomto prípade ide o zbytočné vytváranie chiméry či akéhosi puncu vzácnosti, zriedkavosti a privilegovanosti pre tento druh. Stav v prírode podľa najserióznejších odhadov vôbec nehovorí o vzácnosti. Tu sa jednoducho zaviedla predstava vzácného zvieratá preto, lebo bolo objavené relatívne neskoro, lebo žije v ťažko dostupných častiach Afriky, lebo má

skrytý spôsob života a žije placho. To všetko sú dôvody vzniku súčasnej, povedal by som bájenej predstavy.

Veľmi príjemne ma prekvapila náhla konferenčná novinka o tom, že Okapi TAG sa prekladá na dennú hodinu a že bude aj verejná časť, na ktorej bude prednášať Karl Ruf, riaditeľ stanice Epulu v Kongu. Väčšia výzva sa snáď ani nemohla objaviť. Tu je to, čo som si odniesol z tejto mimoriadne výnimočnej prednášky a neskôr aj z osobného rozhovoru so spomínaným pánom.

Najprv šéf TAGu Bruno Puijenbrock čosi tajnostkársky naznačil o možnom dovoze okapi z Konga, samozrejme do vyvolenej zoo, tentokrát do Kolína. Po chvíli predstavil prednášajúceho, riaditeľa stanice Epulu, ktorý prišiel na starý kontinent troška pookriať. Karl Ruf je švajčiarsky občan a so svojou manželkou spravuje Epulu Station už 15 rokov. Iste každý z vás vie, že politická situácia vo východnom Kongu nie je priaznivá, vír vojnových udalostí preletel nad týmto územím len nedávno. Dodnes nikto nevie čo z toho všetkého vzíde. V Kongu majú momentálne až troch oficiálnych prezidentov. Ľudské tragédie a politický chaos nič dobrého nevestia do najbližších mesiacov či rokov. Pravdu povediac správ z Epulu bolo vždy poskromne, akési heslovité informácie sa dali vyzistiť, no chýbali ako sa hovorí fakty z kuchyne. Vzhľadom na nedávnu ľudskú genocídu a politické turbulencie je nutné podotknúť, že úspechom je vôbec, že táto stanica ešte existuje. Zachránili ju v podstate prostriedky amerických, japonských a európskych zoologických záhrad. Územie viackrát postihli rôzne migrácie obyvateľstva, čo sa niekedy neblahým spôsobom prejavilo na úrovni pytliactva. Dôležitým rokom poslednej dekády bol rok 1992. Vtedy ešte zairská vláda vyhlásila Okapi Wildlife Reserve. Samozrejme, že z ochrany jedného vlajkového druhu, v tomto prípade okapi, profituje celý ekosystém z množstvom ďalších vzácných druhov. Jednou z úloh pre Karla bolo zorganizovať a vybudovať kontrolné body okolo rezervácie. Dnes je pod vojenskou kontrolou asi 70% rezervácie. Bývali časy keď to bolo iba 20%. Ťažobné drevárske spoločnosti na nešťastie rozvíjali svoje aktivity dosť blízko hraníc tohto územia. To samozrejme prinášalo mnoho problémov s príchodom nových ľudí, nových žalúdkov. Z toho pramení zvýšený odstrel prakticky všetkých primátov a pochopiteľne aj iných zvierat. Ako na mnohých miestach kontinentu či sveta aj tu sa snažili aplikovať tzv. Community based Project a Self Sufficient Tourism. Inými slovami, miestne komunity obyvateľstva musia pociťovať zainteresovanosť v ochrane územia a druhov. Pokiaľ ide o druhý bod, súčasná situácia v Kongu jeho realizácii veľmi nenahráva. V rámci možností

sa Karl sústredil spolu so svojimi 250 zamestnancami na rekonštruovanie starej správnej budovy a vybudovanie turistických kapacít čiže bungalovov. Hlavným poslaním stanice je už od jej vzniku chov, odchov a príprava okapí na vývoz do svetových zoo. Popritom sa samozrejme robí výskum, rozvíja turizmus a spolupracuje s miestnymi komunitami. Systematický výskum okapi na stanici Epulu sa dosiaľ neprevádzal. Tu by bolo potrebné skúmať predovšetkým aspekty biológie druhu v starostlivosti človeka. Za pokus by stálo porovnať vlastné chovateľské smernice stanice Epulu s chovateľskými skúsenosťami v Európe či vo svete. Niektoré praktiky používané napr. v Zoo San Diego Karl odmietol. V dnešnej dobe je na stanici 14 okapi. Hlavnú podporu získavajú z floridskej nadácie Gillman's. Karl nás oboznámil s pripravovaným návrhom na vyhlásenie celého pralesa Ituri za Centrum Svetovej Biodiverzity (World Biodiversity Centre). Divé zviera skrotne za 3-4 týždne. Tradičná metóda odchyty do jám sa používa naďalej. Pozoruhodné je, že okapie krotnú už v týchto jamách a po troch dňoch dokážu žrať z ruky. Jedného samca, čo sa nehodil na ďalšie účely, vypustili do lesa, no ešte 3-4 mesiace sa vracal do okolia stanice. Pána Rufa som si odchytil osobne ešte na recepcii, aby som sa dozvedel viac.

RNDr. Peter Lupták